Riksdagens protokoll 1990/91:64

Fredagen den 15 februari

Kl. 13.00–13.05

Protokoll 1990/91:64

1 § Nya ersättare för riksdagsledamöter

Remissdebatt

Upplästes och lades till handlingarna följande från valprövningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för ersättare för riksdagsledamöter

Till valprövningsnämnden har från riksskatteverket inkommit bevis om att Gunnar Johnson, Frösön, och Stefan Fax, Krokom (båda s), utsetts till ersättare för riksdagsledamöter med stöd av 14 kap. 14 § vallagen.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat bevisen och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 15 kap. 1 § vallagen.

Stockholm den 13 februari 1991

Stig Nordlund

Sven-Georg Grahn

2 § Remissdebatt

Föredrogs proposition 1990/91:87 Näringspolitik för tillväxt.

Anf. 1 ROY OTTOSSON (mp):

Herr talman! Denna proposition är efterlängtad, men jag vill ändå ta upp två frågor, kanske mest av formella skäl. Riksdagen får i januari budgetpropositionen, där regeringen skall ta med det mesta som rör statens budget och verksamhet. Vid en genombläddring av den proposition som vi i dag har fått på våra bord ser jag att det finns åtskilliga frågor som borde ha tagits med redan då, och det är litet märkligt.

Detta förfarande att flytta över frågor till propositioner som avlämnas senare gör att vi som riksdagsledamöter får kortare tid på oss än normalt att skriva bra och genomtänkta motioner i anslutning till dessa propositioner.

Under våren 1990 beslutade riksdagen om ett engångsanslag på 5 miljarder kronor till investeringar i järnvägar och kollektivtrafik. Riksdagen uppdrog åt regeringen att återkomma med mer detaljerade skrivningar om hur dessa pengar skall användas under det nu pågående budgetåret. Det har dröjt ända tills nu innan regeringen har tillgodosett detta riksdagens beslut.

Det finns en stor principiell skillnad mellan det förslag som vi nu fått på

våra bord och det beslut riksdagen fattade våren 1990. Det var meningen att detta anslag på 5 miljarder kronor skulle gå till järnvägstrafik och kollektivtrafik, och det hade en tydlig miljöprofil. I det förslag vi nu fått har regeringen lagt in väldigt mycket av storstadssatsningar och vägtrafik. Vid gårdagens presskonferens på Rosenbad angav regeringen att hela 70 % av infrastrukturinvesteringarna på 1990-talet skall gå till vägar. Detta innebär att regeringen inte har velat fullfölja den miljöprofil som riksdagen enade sig om förra våren.

Herr talman! Nu börjar riksdagsbehandlingen av denna proposition. Jag hoppas verkligen att riksdagen rättar till dessa brister. Vi från miljöpartiet kommer i varje fall att kämpa för att miljön skall få en bättre chans än vad som nu är fallet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Propositionen hänvisades till utskott enligt följande:
avsnitt 4.2 till utbildningsutskottet
avsnitten 7.4.2, 7.5, 11.1 och bil. 1 nr 1–4 till jordbruksutskottet
avsnitten 5, 6.2–6.4 och 7.3 till trafikutskottet
avsnitt 8.8 till arbetsmarknadsutskottet
avsnitt 11.3 till bostadsutskottet
propositionen i övrigt till näringsutskottet

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositionerna
1990/91:89 till skatteutskottet
1990/91:91 ändring i produktsäkerhetslagen till lagutskottet
propositionen i övrigt till näringsutskottet
1990/91:94 till konstitutionsutskottet
1990/91:95 till skatteutskottet

4 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
1990/91:105 Gränsskydd för rågvete m.m.

5 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställts

1990/91:151 av *Alf Wennerfors* (m) till civilministern om Norrtälje polisdistrikt:

Den ökande brottsligheten drabbar också Roslagen. I Norrtälje Tidning har man under de senaste månaderna kunnat läsa om snatteri, inbrott, bankrån och stora knarkproblem. Polisens resurser inom Norrtälje polisdistrikt har under senare år blivit allt mindre i förhållande till brottslighetens omfattning samt till både en ökande permanent befolkning och en ökande fritidsbefolkning året runt.

Norrtälje kommun omfattar cirka 44 000 permanent bosatta invånare. De sommarboende är 140 000–160 000, men tendensen under senare år har alltmera blivit att fler vistas i sina fritidshus under helger, vintersemestrar och långhelger året om. Allmänhetens krav på ordning och trygghet har ökat. Kravet på polisiära insatser och administrativ service har således ökat.

Polisdistriktet är mycket vidsträckt. Utryckningssträckorna är långa och tidsödande. Inom disktriktet finns dessutom ett flertal känsliga objekt och skyddsområden som skall övervakas.

Polisdistriktet förfogar i dag över 70 polismannatjänster plus administrativ personal. Under senare decennier har antalet polismannatjänster inte ökats i förhållande till en utveckling som egentligen kräver fler tjänster, dvs. om man väger in den ovan nämnda befolkningsökningen och dess ökande krav samt minskad arbetstid och lagstadgade ledigheter av olika slag. Att den mångåriga underbemanningen också skapar s.k. utbrändhet som inte sällan leder till ökad sjukfrånvaro står klart.

Om polisdistrikets personalsituation har varit och fortfarande är tillfredsställande under årets nio höst-, vinter- och vårmånader så har arbets- och personalläget under de senare somrarna varit minst sagt krisartat.

Vissa disktrikt betraktas enligt uppgift av överordnade polismyndigheter som "sommardistrikt". Exempel på sådana är Mora, Gotland, Öland, Varberg och Smögen. Inom Stockholms län har tydligen Nacka, Värmdö och Vaxholm samma "status". Alla dessa får förstärkningar för att klara påfrestningarna under somrarna. Norrtälje polisdistrikt bedöms emellertid inte som ett s.k. sommardistrikt. Detta är obegripligt.

Enligt uppgift är det så att distriktet kan få extra polismannatjänster under sommaren, men de kostnader som detta medför får distriktet självt finansiera. Tre sådana extra sommartjänster drar exempelvis 60 000 kr. i kostnader. I en redan mycket hårt pressad budget finns inte dessa pengar.

Det märkliga är att den polisbåt som distriktet förfogar över för övervakningen av den stora skärgården inom disktriktet också skall bevaka skärgårds- och kustområdet norr dvs. inom Upplands län *utan* finansiellt bidrag från länsstyrelsen i Uppsala.

Det än mer märkliga utgör en aktuell uppgift att en man i Norrtäljedistriktet skall hjälpa Stockholmpolisen med gatulangningsproblemen samtidigt som allvarliga knarkproblem uppdagats i Norrtälje.

Övertidsuttaget är mycket stort inom distriktet. Poliser är ansvarsmedvetna. De vägrar inte att tjänstgöra på övertid. Men det stora övertidsutta-

get – numera upp emot 500 timmar per år – måste oroa en ansvarsmedveten arbetsgivare. De långsiktiga följderna av en sådan personalpolitik kan bli utbrändhet, ökad sjukfrånvaro och förtidspensionering.

Oron för framtiden måste vara stor i polisdistriktets ledning, i den fackliga organisationen och bland enskilda polismän. Men oron måste vara ännu större bland allmänheten. Och det är inte bara frågan om oro. Irritationen och missnöjet växer.

Med hänvisning till vad som ovan anförts vill jag ställa följande frågor till civilministern:

1. På vilket sätt vill statsrådet medverka till generellt ökade resurser till Norrtälje polisdisktikt?
2. På vilket sätt avser statsrådet att medverka till att förstärka polisresurserna i Norrtälje polisdistrikt under sommaren 1991?

6 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställts

den 14 februari

1990/91:412 av *Maggi Mikaelsson* (v) till industriministern om industrin i Västerbotten och transportstödet, m.m.:

De föreslagna försämringarna av transportstödet tillsammans med lönsamhetskraven på SJ hotar att slå ut flera företag i Västerbotten. Ålö-Maskiner utanför Umeå är ett exempel.

Ett slopat transportstöd innebär ett inkomstbortfall på nära 1 milj.kr. Dessutom har SJ aviserat att man inte längre växlar järnvägsvagnar. Ålö-Maskiner har byggt upp och byggt ut sin verksamhet i anslutning till järnväg bl.a. eftersom 80 % av produkterna går på export.

De ovan nämnda förändringarna hotar företagets överlevnad i Västerbotten.

Jag vill därför fråga industriministern:

Vilka åtgärder är industriministern beredd att vidta för att garantera förutsättningarna för industriell överlevnad och utveckling i Västerbotten?

1990/91:413 av *Annika Åhnberg* (v) till utrikesministern om USA och de mänskliga rättigheterna:

Sverige har ett år kvar av sitt medlemskap i FNs kommission för de mänskliga rättigheterna. Det är viktigt att utnyttja detta år på bästa sätt och stå i främsta ledet vad gäller försvaret av de mänskliga rättigheterna.

Brott mot de mänskliga rättigheterna måste påtalas och kritiseras oavsett var de sker på jorden och oavsett vilka ekonomiska eller politiska relationer Sverige har till det land där brottet skett eller sker.

I USA sitter sedan några år den amerikanske medborgaren Mark Curtis i

fängelse i Iowa dömd till 25 års fängelse för påstått inbrott och sexuellt övergrepp. Hans oskuld till det påstådda brottet kan tydligt påvisas.

Den verkliga orsaken till anklagelserna till det påstådda brottet är i stället att Mark Curtis var fackligt och politiskt aktiv och starkt engagerat sig för de spanskspråkiga immigranternas rättigheter. Mark Curtis utgör en i raden av personer som utsatts för justitiemord i USA, där den bakomliggande orsaken till dom och straff är politisk aktivitet.

Min fråga är:

Avser Sverige att resa frågan om Mark Curtis fall i FNs MR-kommission?

1990/91:414 av *Barbro Sandberg* (fp) till statsrådet Erik Åsbrink om momsen på färdtjänst:

Färdtjänst är en social omsorg som genom socialtjänstlagen är obligatorisk för alla kommuner. Till skillnad från övrig omsorgsverksamhet utförs färdtjänsten huvudsakligen på entreprenad av privata trafikföretag.

I det reformerade momssystemet som trädde i kraft vid årsskiftet undantas social omsorg från beskattning. I propositionen sägs att skattefrihet bör gälla oavsett om verksamheten bedrivs i offentlig eller privat regi, alltså vara konkurrensneutral.

Riksskatteverket har nu beslutat att de färdtjänstberättigades serviceavgift skall beläggas med moms om avgiften tas ut i samband med resan. Om kommunen fakturerar i efterhand så skall ingen moms tas ut.

RSV framtvingar med sitt beslut en ökad byråkrati och administration i kommunerna, eftersom de av kostnadsskäl tvingas ta över administration av färdtjänstavgifterna.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga statsrådet Åsbrink:

Vad avser regeringen göra för att momsplikten skall vara oberoende av vilket system kommunerna använder för betalning?

1990/91:415 av *Jan Jennehag* (v) till utrikesministern om de baltiska staterna och de mänskliga rättigheterna:

I Sverige finns ett stort intresse av att bygga ut och stärka kontakterna med Baltikum inom de mest skilda områden. De baltiska republikerna behandlas ofta som en enhet, även om det finns stora historiska, kulturella och politiska olikheter.

En gemensam och övergripande fråga gäller dock hävdandet av mänskliga rättigheter, bl.a. genom stärkandet av demokratiska institutioner, facklig verksamhet och organiserat folkrörelsearbete. Sådant arbete behöver samhällets stöd för att bli effektivt och varaktigt.

Vilka åtgärder planerar regeringen för att stödja arbete av nämnt slag?

1990/91:416 av *Bertil Måbrink* (v) till utrikesministern om konventionen om barnens rätt i samhället:

Den 20 november 1989 antog FNs generalförsamling en konvention om

barnens rätt i samhället. Uppslutningen bakom konventionen har varit mycket stor.

Den nu avgörande frågan är hur konventionen efterlevs och hur den tillsatta övervakningskommittén klarar sina uppgifter.

Aktuella rapporter som bör ligga till grund för ett svenskt agerande för barnens rättigheter är Svenska rädda barnens rapport om den israeliska statens övergrepp mot de palestinska barnen på de ockuperade områdena och Amnesty Internationals rapport om dödsskvadroners mördande av gatubarn i Brasilien. Även de mycket uppmärksammade rumänska barnhemsbarnens situation bör tas upp.

Jag vill därför fråga utrikesministern:

Hur avser regeringen agera för att kontrollera att konventionen efterlevs i dessa och andra fall?

1990/91:417 av *Jan Strömdahl* (v) till utrikesministern om El Salvador och de mänskliga rättigheterna:

Kriget i Mellersta Östern har medfört att många andra områden i världen där krig och våldsamheter pågår helt kommit i skymundan.

I denna "nyhetsskugga" finns en uppenbar risk att en rad tvivelaktiga regimer intensifierar sina övergrepp och brott mot mänskliga rättigheter.

I El Salvador pågår sedan 11 år ett blodigt inbördeskrig som kostat mer än 70 000 människor livet. Sedan april förra året har FN engagerat sig i medlingsarbete mellan FMLN och den salvadoranska regimen. Hittills har inte särskilt många framsteg gjorts i praktiken.

Nyligen beslutade president Bush att frisläppa 42,5 miljoner dollar i militärhjälp. Pengar som tidigare varit frusna. Syftet tycks vara att FMLN skall besegras militärt. Det råder en uppenbar risk att inbördeskriget intensifieras och att arméns brott mot de mänskliga rättigheterna snabbt ökar.

Min fråga är:

På vilket sätt avser Sverige att agera i FNs MR-kommission för att försvara de mänskliga rättigheterna i El Salvador?

1990/91:418 av *Maggi Mikaelsson* (v) till utrikesministern om Kina och de mänskliga rättigheterna:

Massakern på Tien An Men square i juni 1989 krossade de folkliga demokratiseringssträvandena i Kina. En hel värld protesterade. Kina fick också svårare att erhålla ekonomiskt stöd och lån.

Nu knappt två år senare har uppmärksamheten avtagit. Efter att Kina i säkerhetsrådet inte lagt in i sitt veto mot krigsresolutionen 678 har landet belönats med att åter få tillgång till en rad olika lån och biståndsformer.

De senaste veckorna, i skuggan av Gulfkriget, har ett flertal av ledarna för demokratirörelsen dömts till långa fängelsestraff.

I Tibet fortsätter samtidigt den kinesiska regimens diskrimineringspolitik mot tibetanerna.

Jag skulle därför vilja fråga utrikesministern:

Hur avser Sverige agera för att Kinas brott mot de mänskliga rättigheterna ges fortsatt uppmärksamhet internationellt?

1990/91:419 av *Ylva Johansson* (v) till utrikesministern om de homosexuella och arbetet för mänskliga rättigheter:

Sverige har sedan 1989 varit medlem av FNs kommission för mänskliga rättigheter för en treårsperiod. 1991 är således det sista året av medlemskap för den här gången.

En stor grupp människor som ofta glöms i arbetet för mänskliga rättigheter är de homosexuella. I mängder av länder är de utsatta för grym förföljelse.

Sverige är jämfört med många andra länder tolerant i denna fråga, även om de homosexuella också här utsätts för olika typer av diskriminering. Men Sverige har förutsättningar att gå i spetsen för att lyfta fram de homosexuellas situation som en del i arbetet för mänskliga rättigheter.

Min fråga till utrikesministern är därför:

Har Sverige, eller avser Sverige, att lyfta fram frågan om de homosexuellas rättigheter i FNs MR-kommission?

1990/91:420 av *Lennart Brunander* (c) till miljöministern om kommunala avfallsplaner:

Riksdagen beslutade i maj 1990 om ändringar i renhållningslagen som innebär att kommunerna skall ha planeringsansvaret för avfallsfrågorna. Det kommunala ansvaret gäller fr.o.m. den 1 januari 1991. Statens naturvårdsverk är den centrala tillsynsmyndigheten och skall meddela föreskrifter om den kommunala avfallsplanens innehåll. Så har ännu inte skett. Jag vill mot denna bakgrund fråga miljöministern:

Avser regeringen att vidta åtgärder så att föreskrifter utfärdas för att "säkerställa att avfallsplaneringen får en hög och enhetlig standard".

den 15 februari

1990/91:421 av *Maria Leissner* (fp) till statsrådet Maj-Lis Lööw om tidpunkten för beslut i asylärenden rörande sovjetiska judar:

Sedan i höstas har återigen asylansökningar från sovjetiska judar lagts på is i väntan på nya direktiv från regeringen. Fortfarande väntar över hundra asylsökande på besked, vissa sedan ett och ett halvt år tillbaka.

Jag vill därför fråga invandrarministern när hon är beredd att fatta beslut i dessa ärenden.

1990/91:422 av *Ulla Pettersson* (s) till kommunikationsministern om prissättningen på Gotlandsresorna:

Mot bakgrund av de kraftigt ökade priserna i Gotlandstrafiken, nedgången av bokningar inför kommande turistsäsong samt de satsningar rege-

ringen säger sig vilja göra på infrastrukturen i landet, vill jag ställa följande fråga:

Avser kommunikationsministern att vidta några åtgärder, och i så fall vilka, för att människor i normala inkomstlägen även i fortsättningen skall kunna resa till och från Gotland?

1990/91:423 av *Birthe Sörestedt* (s) till socialministern om rättspsykiatriska kliniken i Lund:

Enligt uppgifter väntas regeringen besluta inom kort att den rättspsykiatriska kliniken i Lund läggs ner med början den 1 april. Jag vill fråga socialministern:

Är beslutet att upphöra med den rättspsykiatriska undersökningsverksamheten i södra regionen förenligt med lagstiftningen och dess intentioner?

1990/91:424 av *Per Gahrton* (mp) till statsministern om den sovjetiska rapporten om ubåten U 137:

Häromdagen (10 februari 1991) publicerades i Dagens Nyheter en rapport om den sovjetiska ubåten U 137-s grundstötning i Blekingeskärgården 1981 enligt vilken det rörde sig om en felnavigering. Eftersom den officiella svenska inställningen har varit att det rörde sig om en avsiktlig spioneriaktion – dessutom med en kärnvapenbestyckad ubåt! – är det angeläget att regeringen officiellt kommenterar den i DN publicerade rapporten. Därför vill jag fråga:

Vilka slutsatser drar regeringen och vilka åtgärder tänker regeringen vidta med anledning av publiceringen av den sovjetiska rapporten om U 137?

1990/91:425 av *Per Gahrton* (mp) till utrikesministern om Sveriges neutralitet och en ansökan om medlemskap i EG:

Häromveckan presenterades ett fransk-tyskt förslag till EG-rådet om att utveckla EG till en militär försvarsunion. EG-rådets beslut går flera steg i samma riktning som detta förslag. Som bekant har riksdagen beslutat att ansökan om EG-medlemskap kan inlämnas förutsatt att EG-medlemskap kan förenas med fortsatt neutralitet. Trots detta har utrikesministern enligt massmedia flera gånger under senare tid uttalat att neutralitetsförbehåll icke skall ske i samband med svensk EG-ansökan.

Mot den bakgrunden vill jag fråga utrikesministern:

Hur tolkar utrikesministern EG-rådets senaste beslut och diskussion angående EGs militära samarbete, och vilka slutsatser drar regeringen beträffande möjligheterna för och utformningen av en svensk ansökan om EG-medlemskap?

1990/91:426 av *Bengt Hurtig* (v) till utrikesministern om de mänskliga rättigheterna i Peru och Filippinerna:

Sverige är också under 1991 medlem i FNs kommission för mänskliga rättigheter, som nu sammanträder i Genève. Det är betydelsefullt att Sverige aktivt arbetar för att uppmärksamma brott mot de mänskliga rättigheterna oavsett var de sker.

Gällande stater som bryter mot de mänskliga rättigheterna, men som av ett eller annat skäl sällan tas upp av kommissionen, har Sverige ett särskilt ansvar att uppmärksamma övergreppen.

I ett flertal stater råder en s.k. lågintensiv konflikt som innebär en formell demokrati, med flerpartisystem som visas upp mot omvärlden. Men bakom detta ansikte döljer sig ett oerhört brutalt förtryck och ren terror.

Peru och Filippinerna utgör tydliga exempel. I Peru har 18 000 människor dödats i politiska mord sedan 1980. I Filippinerna innebar de tre första åren av Aquinos demokrati bl.a. 12 000 politiska fångar – att jämföra med 20 000 fångar under 20 år av Marcos diktatur.

Jag vill därför fråga utrikesministern:

Avser Sverige att ta upp brotten mot mänskliga rättigheter i Peru och Filippinerna i FNs MR-kommission?

7 § Kammaren åtskildes kl. 13.05.

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

TOM T:SOM THYBLAD

/Barbro Karlsson

Innehållsförteckning

Fredagen den 15 februari

1 § Nya ersättare för riksdagsledamöter ... 1
2 § Remissdebatt ... 1
Roy Ottosson (mp)
3 § Hänvisning av ärenden till utskott ... 2
4 § Bordläggning ... 2
5 § Anmälan om interpellation
1990/91:151 av Alf Wennerfors (m) om Norrtälje polisdistrikt 3
6 § Anmälan om frågor
1990/91:412 av Maggi Mikaelsson (v) om industrin i Västerbotten och transportstödet, m.m. ... 4
1990/91:413 av Annika Åhnberg (v) om USA och de mänskliga rättigheterna ... 4
1990/91:414 av Barbro Sandberg (fp) om momsen på färdtjänst 5
1990/91:415 av Jan Jennehag (v) om de baltiska staterna och de mänskliga rättigheterna ... 5
1990/91:416 av Bertil Måbrink (v) om konventionen om barnens rätt i samhället ... 5
1990/91:417 av Jan Strömdahl (v) om El Salvador och de mänskliga rättigheterna ... 6
1990/91:418 av Maggi Mikaelsson (v) om Kina och de mänskliga rättigheterna ... 6
1990/91:419 av Ylva Johansson (v) om de homosexuella och arbetet för mänskliga rättigheter ... 7
1990/91:420 av Lennart Brunander (c) om kommunala avfallsplaner ... 7
1990/91:421 av Maria Leissner (fp) om tidpunkten för beslut i asylärenden rörande sovjetiska judar ... 7
1990/91:422 av Ulla Pettersson (s) om prissättningen på Gotlandsresorna ... 7
1990/91:423 av Birthe Sörestedt (s) om rättspsykiatriska kliniken i Lund ... 8
1990/91:424 av Per Gahrton (mp) om den sovjetiska rapporten om ubåten U 137 ... 8
1990/91:425 av Per Gahrton (mp) om Sveriges neutralitet och en ansökan om medlemskap i EG ... 8
1990/91:426 av Bengt Hurtig (v) om de mänskliga rättigheterna i Peru och Filippinerna ... 9

gotab 98117, Stockholm 1991